

Jak nejlépe v českých podmínkách metropolitní spolupráci institucionalizovat?

(reflexe výzkumného projektu TA ČR METROSPOL)

Ing. Markéta Novotná, Ph.D. – odborná asistentka, ESF MU

Mgr. Ing. Ján Bahýľ – advokát, právník projektu TA ČR METROSPOL

TA ČR METROSPOL

- **Cíl:** analyzovat a vyhodnotit motivace obcí k metropolitní spolupráci a zpracovat *univerzální metodiku k její institucionalizaci*
- **Trvání:** duben 2020 až říjen 2022
- **Řešitelský tým** Aplikační garant 1 Aplikační garant 2

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Východiska a předpoklady výzkumu

- Metropolitní spolupráce a její **institucionalizace** v ČR má smysl
 - „*bílé místo*“ s dosud nedostatečně rozvinutou odbornou i politickou debatou
 - živelná metropolizace bez synergických efektů
- Vytváření stabilnějších metropolitních **institucionálních forem** je žádoucí
 - specifika sídelní struktury České republiky
 - instituce zajišťující koordinaci aktivit v území

Proč institucionalizovat metropolitní spolupráci?

Koordinace a
kooperace

Odpovědnost

Stabilita a
udržitelnost

Lepší
vyjednávací
pozice

Efektivita a
účinnost

Úspora času
a energie

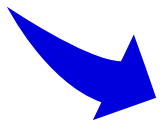
Dílčí kroky řešení projektu

- Dotazníkové šetření mezi starosty BMO
 - možností a podmínky dlouhodobé spolupráce
- Rešerše odborných článků, právní analýzy
- Analýza zahraničních zkušeností – inspirace
- Šetření mezi experty z akademické/praktické sféry
 - nástroje prohlubování metropolitní spolupráce
- Diskusní workshopy s odborníky
 - konkrétní podoba a forma metropolitní instituce
 - metodické postupy při její implementaci

90 % obcí v BMO se chce zapojit do metropolitní spolupráce.

94 % obcí chce řešit vybraná témata strategického plánování společně na metropolitní úrovni.

Více než 50 % obcí si dokáže v budoucnu představit založení subjektu zaměřeného na metropolitní spolupráci.

Panuje rámcová shoda na vytvoření instituce odpovědné za harmonický rozvoj území MO

Nástroje prohlubování metropolitní spolupráce

Metropolitní strategický plán	✓	Hotovo
Data, analýzy a šetření na metropolitní úrovni	✗	Neaplikovatelné v rámci právního kontextu ČR
Metropolitní územní plán/prostorová vize		
Metropolitní rozvojový fond		
Metropolitní veřejný subjekt (metropolitní svazek)		
Metropolitní ORP		
Metropolitní územní samospráva		

Společná metropolitní témata

Odpady

Energetika

Integrovaný
systém městské a
příměstské
dopravy

Rezidenční a
komerční výstavba

Protipovodňová
ochrana,
revitalizační a
adaptační opatření

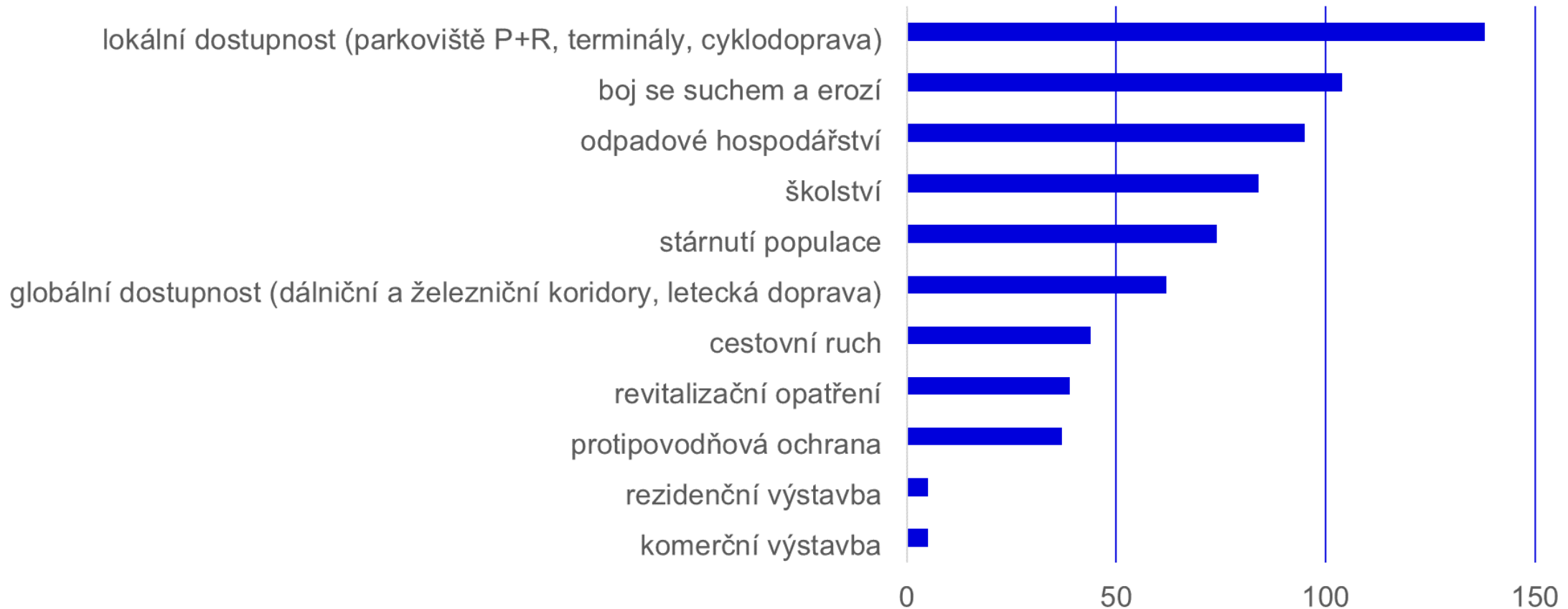
Problematika
sucha a eroze

Sportovní a
rekreační vyžití

Sociální služby a
zdravotnictví

Cyklodoprava

Společná metropolitní témata – reflexe šetření

Počet obcí se zájmem o společné řešení tématu na metropolitní úrovni

Činnost a funkce metropolitní instituce

– Analytická a strategická činnost:

- strategické plánování metropolitní oblasti prostřednictvím tvorby a řízení strategie rozvoje
- aktualizace datové základny na metropolitní úrovni
- animační činnost řídicím platformám (pracovní skupiny, řídicí výbor)

– Projektová a koordinační činnost:

- generování a příprava metropolitních projektů
- koordinace rozvojových aktivit v území a pořádání metropolitních akcí
- mediátor komunikace metropole se zázemím, dotační poradenství
- sdílení a přenos dobré praxe, marketing atd.

– Další činnosti dle potřeby území a vzájemné dohody...

Činnost metropolitní instituce – reflexe expertů

Dílčí závěry: cesta k institucionalizaci

- Poptávka a motivace **rozvíjet spolupráci v BMO**
- Dalším krokem je **formalizace** metropolitní spolupráce
- Otázka nalezení vhodného **institucionálního rámce**
- Metropolitní spolupráce přesahující rámec politiky soudržnosti (ITI)
- Lze se inspirovat v zahraničí, nutno zohledňovat česká specifika

Metropolitní governance může fungovat na principu **metropolitní rozvojové instituce (tzv. metropolitního svazku)**

Východiska pro nalezení právní formy

– Navázání na **stávající model spolupráce**.

(Zachování stávajícího způsobu rozhodování a řízení.)

– Potřeba přehledného **vícezdrojového financování** a nakládání s veřejnými prostředky do budoucna.

– Organizace bez časového omezení, s účastí krajů, měst a obcí.

Kritická místa nové právnické osoby

- **Dobrovolnost** členství, přímá nebo nepřímá účast na rozhodování.
- **Participace** různých forem a velikostí územní samosprávy, tj. měst, obcí i kraje.
- **Přenesení** stávajícího způsobu rozhodování a řízení, zachování efektivity.
- **Vícezdrojové financování.**

Zkoumané formy p.o. (s možnou participací více stran)

– **Spolek, Dobrovolný svazek obcí (DSO), Zapsaný ústav (Z.Ú.)**

Bez změn stávající právní úpravy.

– Výhody

– Nevýhody

– Realizovatelnost

Možné krátkodobé optimum (bottom-up)

– Zkoumané formy: **spolek, DSO, Z.Ú.**
Bez změn stávající právní úpravy.

– **Modifikované DSO (Z.Ú. založený jednoúčelovými DSO, městem Brnem a JMK)**

Jednoúčelová DSO jsou formována v hranicích obvodů ORP nebo jinak vhodně stanovených hranicích. Jejich existence zachovává participaci menších územních samospráv na řízení Z.Ú. prostřednictvím omezeného počtu zástupců.

Možné dlouhodobé optimum (top-down)

– Právnícká osoba sui generis

Vyžaduje změnu stávající právní úpravy.

– Metropolitní svazek (MS)

Vytvoření nové obecně definované (pro všechny MO/A) právnícké osoby veřejného práva opírající se o statutární město (jádro FUA), zástupce obcí tvořících zázemí a zohledňující roli kraje

Shrnutí, další postup (kombinace top-down a bottom-up)

- Koncept MS **vyžaduje legislativní změnu** (horizont cca 3 let)
- **Pilotáž v BMO:** během překlenovacího období (než dojde k legislativní změně) využít stávající legislativní úpravy, otestovat koncept ve specifických podmínkách BMO – **odborná a politická podpora tomuto kroku**
- Na základě dosavadní debaty navrhnout a rozpracovat v metodice projektu METROSPOL **nejvhodnější překlenovací právní formu nevyžadující legislativní změny (modifikované DSO spolupracující s krajem)**
- Nutno oba přístupy rozvíjet paralelně a ve spolupráci, postupovat v úzké součinnosti s národní úrovní a dalšími experty.

Další předpoklady rozvoje (více v panelu)

- Jaké jsou stávající zkušenosti a dobrá/špatná praxe?
- Je to téma jen pro BMO? Co na to další aglomerace?
- Metropolitní instituce jako příležitost ke „kvalitnějšímu“ rozvoji ČR nebo hrozba pro stávající aktéry?

Nezapomínejme na sociálně soudržnou (kulturní) rovinu spolupráce – důvěra, sounáležitost, osobní vztahy, zkušenost – měkké faktory

M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A